

شنبه 3 آبان 1399 - 7 ربیع الاول 1442 - 24 اکتبر 2020

امضای قرارداد ننگین گلستان میان ایران و روسیه در پی شکست ایران از روسیه (1192 ش)



امضای قرارداد ننگین، گلستان میان ایران و روسیه در پی شکست ایران از روسیه (1192 ش)، با امضای قراردادی بین حاکم گرجستان و امپراتور روسیه، گرجستان تحت نفوذ روسیه قرار گرفت. چون بسیاری از ساکنان این منطقه مسلمان بودند و تبعیت از یک حکومت غیرمسلمان را ننگ می‌دانستند به ایران کوچ کردند. افزون براین، برادر حاکم گرجستان که از این قرارداد ناراضی بود به دربار فتحعلی شاه آمد و دولت ایران را به جنگ با روس & rlm;ها دعوت کرد. در پی این حوادث قوای روس با یورش به شهرهای گنجه، شوش و ایروان، آن مناطق را مورد تعرض قرار دادند. پس از این حملات بسیاری از علما، مردم را به مبارزه با کفار روس دعوت کردند. بدین ترتیب بود که دوره اول جنگ & rlm;های ایران و روس آغاز شد و پس از گذشت ده سال از شعله & rlm;ور شدن آتش جنگ، قوای هر دو دولت چنان ضعیف شد که طرفین آمادگی خود را برای پایان جنگ اعلام کردند. بر همین اساس و با دخالت دولت انگلستان، عهدنامه گلستان میان دو کشور ایران و روسیه به امضاء رسید. به موجب این قرارداد، تمامی شهرهایی که تا آن تاریخ به تصرف روسیه در آمده بود، جزو خاک روسیه باقی ماند و مالکیت روسیه بر شهرهای قره باغ، باکو، دربند، لنکران و بخشی از تالش نیز پذیرفته شد. ایران نیز پذیرفت از همه دعاوی خود در مورد مناطق داغستان، گرجستان و ارمنستان چشم بپوشد. همچنین حق کشتیرانی در دریای خزر از ایران سلب گردید و در عوض، دولت روسیه تعهد سپرد که تنها نیابت سلطنت عباس میرزا ولیعهد را پذیرفته و به قدرت رسیدن او را تضمین کند. در این قرارداد، مرزهای دو کشور دقیقاً معین نشد و همین نامعلوم بودن مرزهای دو کشور و مقررات عهدنامه گلستان موجب شد که دولت ایران از این عهدنامه سربتابد و روسیه را به نیرنگ متهم سازد. این عوامل باعث شد که جنگ دوم ایران و روسیه در سال & rlm;های بعد شکل گیرد و عهدنامه سیاه دیگری با نام ترکمان & rlm;چای به ایران تحمیل شود.

انتصاب "رضاخان مرنج" به نخست وزیری توسط "احمدشاه قاجار" (1302 ش)، هنگامی که مشیرالدوله از سوی احمدشاه قاجار به نخست وزیری منصوب گردید، رضاخان با سمت وزارت جنگ در هیئت دولت حضور یافت. پس از چندی، رضاخان که در پی فرصتی برای قدرت بیشتر و جولان در کشور بود، نخست وزیر را تهدید کرد و موجبات ترس و سپس استعفای او را پدید آورد. از آن سو، طرفداران سردار سپه نیز با غوغا سالاری در مطبوعات، رضاخان را بهترین گزینه برای ریاست دولت معرفی کردند به طوری که به خود احمد شاه نیز فهمانده شد که فعلاً مرد میدان ایران، فقط سردار سپه است. مشیرالدوله نیز می & rlm;دانست اگر شاه به اروپا برود، او قادر به کنار آمدن با سردار سپه و طرفداران او نخواهد بود. لذا در اواخر مهرماه نزد احمد شاه رفت و به هر ترتیب که بود، او را راضی ساخت تا استعفایش را بپذیرد. شاه ناگزیر تن بدین کار داد و با وجود مخالفت آیت & rlm;الله سیدحسن مدرس و یاران او، در تاریخ سوم آبان 1302 ش سردار سپه را به عنوان رئیس الوزرا معرفی و منصوب کرد و پس از یک هفته، خود، راهی اروپا شد و رضاخان را یک & rlm;تاز میدان نمود. با خروج احمد شاه از ایران، رضاخان همه کاره کشور شد و از آن پس، مقدمات تغییر نظام حکومتی را در سر پروراند. احمدشاه & rlm;در حالی که کشور را ترک می & rlm;گفت که نمی & rlm;دانست بازگشتی برایش متصور نیست و در این سفر، تاج و تختش را از دست خواهد داد و رضا میر پنج حکومتی دیگر بنیان خواهد نهاد.

حکومتی عالم فاضل و بهنگام، آیت & rlm;الله "میرزا جواد آقا تهانه"، (1368 ش)، در تهران در خانواده & rlm;ای مذهبی به دنیا آمد. وی پس از طی تحصیلات مقدماتی در تهران و قم، راهی نجف اشرف گشت و از محضر حاج شیخ مرتضی طالقانی و محمدتقی آملی کسب فیض نمود. میرزای تهرانی پس از دو سال توقف در نجف به تهران بازگشت و پس از مدتی در مشهد از درس بزرگانی همچون میرزای اصفهانی و شیخ مجتبی قزوینی بهره برد تا به مقامات والا در علم و اخلاق دست یافت. آیت & rlm;الله تهرانی علاوه بر مهارت در فلسفه و تفسیر، در فقه و اصول تبحر داشت و معتقد بود که حقیقت را باید از سرچشمه پاک و زلال کلام وحی و بیان معصوم گرفت. بُعد اخلاقی این عالم ربانی، نسبت به همه خصوصیات برجسته و ممتازی که داشت، بیشتر نمود پیدا کرده بود، چرا که در نهایت خضوع و تواضع و اخلاص می & rlm;زیست و آداب تربیتی اسلام، حقوق اسلامی خانواده و حق کودک را دقیقاً مراعات می & rlm;کرد. وی در مسائل اجتماعی و گره & rlm;گشایی و حل و فصل کارهای مردم نیز بسیار کوشا بود و در این راه تلاش وافری از خود نشان می & rlm;داد. آیت & rlm;الله تهرانی در دوران دفاع مقدس، با وجود کهولت سن، بارها در جبهه & rlm;های نبرد شرکت نمود و با پوشیدن لباس بسیجی و رفتن به خطوط مقدم جبهه، روحیه & rlm;ای بسیار قوی و نشاطبخش در رزمندگان ایجاد می & rlm;کرد. از این استاد اخلاق آثاری برجای مانده که فلسفه بشری و اسلامی، میزان المطالب در 2 جلد و آیین زندگی و درس & rlm;های اخلاقی از آن جمله & rlm;اند. سرانجام این عالم عامل در سوم آبان 1368 ش برابر با بیست & rlm;وسوم ربیع & rlm;الاول 1410 ق در هشتاد و پنج سالگی در مشهد مقدس جان به جان آفرین تسلیم کرد و در همان شهر به خاک سپرده شد.

تألیف مولانا جلال الدین، محمد معروف به مولهی (604 ق)، جلال & rlm;الدین محمد بن بهاءالدین محمد در بلخ به دنیا آمد. مقارن حمله & rlm;ی مغولان، به آسیای صغیر واقع در

غا، به کا، پسا، مان ملا. متحد معروف به بالمان همان، ه، ملا. متحد (1945م) پس از جنگ جهانی دوم سازمان ملل متحد به عنوان بزرگ‌ترین سازمان بین‌المللی دنیا، جانشین جامعه ملل شد که در فاصله بین دو جنگ جهانی، فعالیت می‌کرد. نمایندگان دولت‌های متفقین در جنگ جهانی دوم شامل آمریکا، شوروی، انگلستان و فرانسه، در مذاکراتی که در زمان جنگ انجام داده بودند، مقدمات تشکیل سازمان ملل متحد را فراهم آوردند. بعدها در جلساتی که در واشینگتن، یالتا و مسکو تشکیل شد، زمینه تشکیل این سازمان فراهم گردید. سرانجام در کنفرانس سانفرانسیسکو در آمریکا، نمایندگان پنجاه کشور جهان، تأسیس سازمان ملل متحد و اساسنامه آن را تصویب کردند. منشور سازمان ملل که در 26 ژوئن 1945م تنظیم شد اعلام داشت که سازمان مزبور کانونی از کشورهای خواهد بود که هدفشان حفظ صلح و ثبات و همکاری بین‌المللی است. و سرانجام در 24 اکتبر 1945 با تأیید منشور آن، توسط 29 کشور جهان، تحقق پیدا نمود. مقرّ سازمان ملل متحد در نیویورک و دارای شش رکن اصلی است که عبارتند از: مجمع عمومی، شورای امنیت، شورای اقتصادی و اجتماعی، شورای قیمومیت، دیوان بین‌المللی دادگستری و دبیرخانه. در حالی که مجمع عمومی این سازمان در برگیرنده تمام کشورهای عضو است اختیارات چندانی ندارد، در همان حال شورای امنیت با پنج عضو ثابت و ده عضو موقت، قدرت فراوانی دارد و وجود حق وتو آن را ابزاری جهت اعمال زور و فشار اعضای آن قرار داده است. 24 اکتبر برابر با دوم آبان هر سال، سال‌روز تأسیس سازمان ملل متحد، در سراسر جهان با نام روز ملل متحد نامیده شده است. ترکیه‌ای امروزی رفت و در قونیه ساکن شد. وی در نزد پدرانشمند خود تلمذ نمود و چندی نیز در شام کسب دانش کرد. در بازگشت به قونیه به تعلیم علوم دینی اشتغال یافت تا با عارفی واصل و بزرگ به نام شمس الدین محمد بن علی تبریزی در قونیه ملاقات کرد و از نفس گرم او چنان به تاب و تب افتاد که دیگر تا دم واپسین، سردی نیافت. او هیچ گاه از ارشاد سالکان و افاضه‌ای حقایق الهیه باز نایستاد. از این دوره‌ای پرشور که سی سال از پایان حیات مولوی را دربرمی‌گرفت، آثار بی‌نظیر ملای روم باقی مانده است. مثنوی عظیم معنوی در 26 هزار بیت، دیوان غزلیات شمس، رباعیات معروف او و مجالس سبعة و فیه ما فیه، از جمله آثار اوست.